

LIBRIS

We know
books

GHEORGHE ANDREICA

MĂRTURII... MĂRTURII...
DIN IADUL TEMNIȚELOR COMUNISTE

Coperta 1: *Sărutul lui Iuda*, Frescă din Biserica Bogorodița Perivlepta
din Ohrida, Macedonia de Nord

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	7
ÎNCHISOAREA JILAVA.....	9
MĂRTURIA LUI AUREL OBREJA	
PRIVITOARE LA ÎNCHISOAREA JILAVA	10
Închisoarea Jilava – 1948.....	10
Politica, politica și iar politica	13
Cuvântarea lui Dinu Mateescu.....	15
Generalul Zaharia, dornic să cunoască mai multe...16	
Disciplinar spre închisoarea Jilava	17
Urmează supliciu!	20
Al doilea supliciu.....	23
Evreul Kaner.....	27
Un „tambur” mișel	30
Jilava, 1953. De ce ai desenat, banditul?!	31
ÎNSCENĂRILE JUDICIARE DIN ANUL 1958.....	37
MĂRTURIA LUI PUIU ATANASIU	
PRIVITOARE LA ÎNSCENĂRILE JUDICIARE DIN ANUL 1958 ...	38
Cel de-al treilea martiriu al lui Radu Gyr.....	38
Partea văzută a iceberg-ului.....	40
Partea nevăzută a iceberg-ului	44
Recursul	48
Regimul de teroare aplicat poetului.....	49
Sfârșitul doctorului Aurel Marin.....	50

ÎNCHISOAREA PITEȘTI 1949-1951..... 53

MĂRTURIA LUI GHEORGHE SUROIU

PRIVITOARE LA ÎNCEPUTUL „REEDUCĂRII” DE LA PITEȘTI... 55

Prima lovitură.....55

Intervenția directorului Al. Dumitrescu..... 58

Pe mâna călăilor 59

Explicații privind primul atac al lui Țurcanu de la închisoarea Pitești 60

MĂRTURIA LUI GHEORGHE MĂRUȚĂ 63

Mișcarea Tineretului Regalist 63

La camera 4 spital 64

Bătaia 66

Țurcanu și Bogdanovici 68

Moartea studentului Gigi Vătășoiu 69

Inspecția 70

Moartea studentului Niță Cornel..... 72

MĂRTURIA LUI TACHE RODAS

PRIVITOARE LA ÎNCHISOAREA PITEȘTI..... 75

De la Târgșor la Pitești..... 75

M-am pus pe treabă, ca de obicei.....76

Atacul..... 77

Eu sunt Țurcanu!..... 79

Ancheta lui Țurcanu81

Delegați pentru anchetă..... 83

Tortura de noapte 85

Rugăciunea către Dumnezeu 86

Filosofia celor reeducați 87

Harul lui Dumnezeu a fost deasupra mea 87

Încercare de sinucidere 88

Treburi de neînțeles..... 89

Să nu spui nimic!91

Blasfemia 92

Un cântec „cu cântec” 94

Plecarea din Pitești..... 96

CANALUL DUNĂRE – MAREA NEAGRĂ..... 99

MĂRTURIA LUI VASILE MOCANU PRIVITOARE LA

BRIGĂZILE 13-14 DE STUDENȚI REEDUCAȚI..... 100

Canalul. Brigăzile 13-14 de la Peninsula 100

Pe înserate.....102

După două zile.....103

Regimul de teroare de la brigăzile 13-14.....105

Prinderea și torturarea Doctorului Simionescu..106

Mizeria de seară.....107

Al doilea mare supliciu

aplicat Doctorului Simionescu108

Moartea Doctorului Simionescu108

Urmările 110

ÎNCHISOAREA GHERLA 1949-1952..... 113

MĂRTURIA LUI ION PANGRATE, MUNCITOR SPECIALIST ... 115

La închisoarea Gherla 115

Dar diavolul nu doarme!..... 117

O mutare dubioasă..... 118

Surpriza 119

Moartea camaradului Dâmbu..... 121

Nemernicia lui Popescu Aristotel 122

Rapoartele de dimineața și seara 123

Saramura 124

Mișelia ofițerului politic..... 126

Decât așa, mai bine mort! 128

Deținuții pentru curățenie,

doctorul pentru constatare 130

Sunt salvat 131

Aruncarea cu praștia	133
Ancheta	134
Îl însoțesc pe Țurcanu.....	137
MĂRTURIA LUI AUREL OBREJA	
PRIVITOARE LA ÎNCHISOAREA GHERLA	138
Primul contact cu închisoarea Gherla.....	138
Cunoștințe dubioase	139
Pasul următor	140
Atacul	142
Tortura	143
Umilirea	145
Procedură grețoasă.....	146
Bunul meu prieten Stoicescu.....	147
Principiul „reeducării”	147
Tortura neîntreruptă	148
Culmea torturii.....	149
Mocirla	150
„Autodemascarea”.....	151
Țurcanu comandă, Țurcanu verifică	154
Țurcanu torturează cu propria mână.....	155
Faza a doua a „demascării”	156
Autodemascarea intimă.....	157
Comentariile.....	159
Tatăl pus să-și tortureze fiul.....	161
Noi, cei cinci, la „tras de limbă”	162
Ofițerul politic.....	163
La fabrica închisorii	165
Ședințele de producție.....	168
MĂRTURIA LUI TACHE RODAS	
PRIVITOARE LA ÎNCHISOAREA GHERLA	172
Deconspirarea reeducării.....	172
S-a spart ulciorul!.....	173

ÎNCHISOAREA AIUD 1952-1954 ȘI 1958-1964.....	177
MĂRTURIA LUI NICOLAE CRĂCEA	
1 mai 1952, ora „0”	178
Torturi în închisoarea Aiud.....	181
Ultima tortură pentru Mircea Vulcănescu	183
MĂRTURIA LUI DIMCICĂ SIMA.....	
Pentru reeducare	185
Se aruncă undița.....	186
Poftiți la club!	187
Se aruncă năvodul.....	188
Regimul de Zarcă	191
La arest sever, cu prințul Ghica.....	193
Prințul e un adevărat cavaler.....	195
Prințul Ghica mai mărturisește.....	197
Un politruc făcând pe medicul	198
Unii nu mai rezistă cruntului regim al Zărcii....	199
Încă o „pastilă”	200
Fraților, vă cer iertare!	201
Părinte Ioane, Părinte Ioane!.....	201
La clubul mare – 1963	203
Afară cu voi, trădătorilor!.....	204
Intervin politrucii	206
Legionari puși în libertate după 20 de ani de temniță	208
Ancheta și judecata	210
Baia de la Jilava.....	212
Ultimele zile de închisoare	214
Ultimul discurs.....	217
În gara Aiud	218
În gara București-Nord.....	219

MĂRTURIA PREOTULUI ILIE ȚINTĂ.....	220
Ei, ce zici, Țintă, de cele auzite?	220
Administrația nu se lasă, tatonează mereu	222
Ajutorul primit de la cei prăbușiți	224
Noi, deținuții, mai experți decât agresorii	225
Ultima escrocherie	226
MĂRTURIA LUI AUREL OBREJA	
PRIVITOARE LA REEDUCAREA DE LA ÎNCHISOAREA AIUD ...	228
A treia reeducare	228
MĂRTURIA LUI TACHE RODAS	
PRIVITOARE LA REEDUCAREA DE LA ÎNCHISOAREA AIUD ...	232
Aoleu! Iarăși reeducare?.....	232
Fugind de dracu', am dat de tată-su!.....	233
La o sută de ghinioane mai vine și un noroc	234
Ofițeri de Securitate de la Ploiești	235
„Glasul patriei”	236
Rodas – Rodas – Rodas – Rodas.....	237
EPILOG	239
INDICE DE NUME.....	243

ÎNCHISOAREA JILAVA

Închisoarea Jilava a fost destinată ca centru de triere a deținuților și ca „depozit” pentru anchetele Ministerului de Interne.

În 1948 funcționa cu vechea administrație, vechiul director și vechii gardieni. Teroarea comunistă încă nu se instalase. De aceea și regimul a fost mai blând, mai lejer pentru deținuți.

Această stare de lucruri n-a durat decât 5-6 luni. Cam cât dura un ciclu de „înalte” studii comuniste.

Primul episod al cărții are loc în această perioadă. Al doilea și al treilea s-au petrecut în 1949, sub „domnia” lui Maromet, în cel mai crunt regim de teroare. Al patrulea episod are loc în 1953, cu ocazia unei anchete privind procesul „Țurcaniadei”. Din ordin, s-a aplicat un tratament mai blând celor de sub anchetă.

MĂRTURIA LUI AUREL OBREJA PRIVITOARE LA ÎNCHISOAREA JILAVA

ÎNCHISOAREA JILAVA – 1948

După terminarea anchetei la Ministerul de Interne, am fost transportați la închisoarea Jilava și introduși în camera 24 „secret”, ultima cameră pe coridorul secției a II-a a acestei închisori.

În cameră am mai găsit încă vreo 20 de persoane, toate foste mari somități ale vieții politice românești. L-am întâlnit acolo pe Dumitru Groznea, decanul baroului de avocați Ilfov; pe unul Simca, ziarist la „Universul”; pe generalul Zaharia, aghiotant al mareșalului Antonescu, și pe alți oameni valoroși ce fuseseră radiați din viața țării și aruncați în această beznă subpământeană.

Regimul de închisoare, în această perioadă, nu era aspru, cum avea să fie nu peste mult timp. Era destul de blând. Oamenii mai aveau la dânsii chiar și bani. Astfel că, dându-i gardianului 100-200 de lei, ne lăsa să circulăm dintr-o cameră în alta până la numărătoarea de seară.

Cei mai influenți bărbați ai vieții publice românești închiși pe secția a II-a se aflau în această cameră, de aceea aici se strângeau și alții spre a pune țara la cale.

Noi, elevii și studenții, eram în număr de vreo treizeci, poate și mai bine, deci majoritari. N-aveam un reprezentant mai răsărit printre noi, doar pe unul Tonta Simion. Cu toții stăteam cumiși în banca noastră, fără să ne amestecăm în politică.

Ne-am retras într-un colț al nostru, unde ne-am apucat de carte, predând unii altora tot ce știam mai bine, învățând matematici, istorie, limbi străine, desenând, modelând statuete în săpun, atâtea și atâtea lucruri de mare folos. Tot, absolut tot, în afară de politică, la care niciunul din noi nu avea chemare, nici talent și nici îndemânare, ba chiar simțeam cu toții o oarecare greață față de ea.

Generalului Zaharia nu-i plăceau tinerii, de aceea ne și trata cu multă indiferență, iar noi ne vedeam de ale noastre: învățătură și multă rugăciune. Dar, de la un timp, generalul Zaharia ne studia continuu, devenind mult mai atent față de noi decât față de conferințele savante ținute de politicieni notorii.

Într-o zi, un caraliu mi-a adus pământ și ipsos, iar eu am modelat, cu răbdarea și talentul deținutului, o frumoasă statueta, care a încântat pe toată lumea și mai ales pe generalul Zaharia. Mă întrebă atunci cine sunt. Bănuia că moștenesc talentul de sculptor de la cine știe ce oameni, care se trag din familii de prinți sau intelectuali cu vechime. I-am spus cât sunt de sărac, că mama și tata n-au avut bani să mă întrețină la școală și că în timpul refugiului din Ardealul de Nord, hoinărind prin țară, generalul Coroamă a descoperit la mine o fărâmă de talent și m-a luat sub protecția sa, întreținându-mă la liceul Polizu din București.

Generalul, luminându-se deodată la față, îmi zise cu cea mai mare prietenie, pe care n-o mai întâlnisem la el de când eram împreună:

– Cum, îl cunoști pe nea Mitică?

– Da, îl cunosc pe dl. general Dumitru Coroamă.

– Știi că-i aici și el?

– Nu. Și inima-mi tresări în piept de bucurie că-l voi vedea pe binefăcătorul meu, dar și de mare întristare că se găsește pe undeva prin apropiere, în această beznă.

– Merge în fiecare zi la infirmerie ca să facă niște injecții. Dacă-l pândim cu atenție de după geam, îl vedem cu siguranță.

Astfel, în jurul orei nouă, când știam că e timpul scosului deținuților la infirmerie pentru diferite tratamente medicale, am stat la pândă împreună cu generalul Zaharia.

Deodată, apăru un grup de deținuți, printre care unul părea bătrân și slab, având o mustață lungă și albă, iar părul pe de-a-ntregul cărunț.

– Uite-l, ăla este, cel cu mustața cărunță!

– Domnule general Coroamă!, strigai eu.

Generalul, înfiorat, își întoarse pe loc capul spre geam. Îmi recunoscuse vocea. Când m-a observat, m-a și recunoscut.

– Cum, și tu ești aici?

– Se putea, domnule general, să nu fiu alături de dumneavoastră?!

Se bucura generalul. Un zâmbet senin ca răsăritul de soare îi înfășură fața și-mi zise în treacăt:

– Să fii cuminte, să nu faci vreo prostie!

– Să n-aveți grijă de asta. De la dumneavoastră am învățat să fiu cel ce sunt.

Am formulat astfel răspunsul, anume ca să-i fac bucurie generalului și să aibă încredere în mine.

Doamne, Dumnezeule! Când îl cunoscusem pe acest sfânt, binefăcătorul meu, era un bărbat voinic și drept. Avea o mustață bogată și lung răsucită cu broazbe de fire cărunte. Semăna bine de tot cu Ștefan cel Mare. Acum părea doar o umbră cărunță. Oricât de tare eram, fără să vreau, mă trezii că lacrimile îmi curgeau șuvoi.

POLITICA, POLITICA ȘI IAR POLITICA

Într-una din zile, se adunaseră în celulă mulți politicieni de renume. Fiecare dintre ei se pregătise cu o scurtă conferință privind organizarea societății de mâine, după căderea comunismului.

Din respect pentru vorbitori, noi am încetat cu programul nostru și am dat toată atenția cuvântărilor rostite de ei.

Ultimul vorbitor a fost Dumitru Groznea cu o expunere deosebit de frumoasă.

Unul din profesori i s-a adresat generalului Zaharia zicând:

– Domnule general, dumneavoastră n-ați scos o vorbă măcar. Tot timpul ați părut foarte îngândurat. Spuneți-ne ceva și dumneavoastră despre armată. La români armata are o importanță aparte. Cuvântul ei trage greu în balanță.

Atunci generalul Zaharia tuși, dregându-și glasul, ceilalți făcură o liniște de mormânt:

– Domnilor, am ascultat cuvintele dumneavoastră frumoase, care mi-au încântat auzul. Nu pot să zic că vre-

unul ar fi fost de prisos sau necuviincios pus în cuvântările aici rostite. Sau că ce ați spus n-ar fi bine.

Dar ați omis ceva. Ce să facem cu acești copii pe care cu toții îi vedem aici, alături de noi? Ce ne facem cu Mișcarea Legionară? După cum vedeți, ei sunt majoritari în închisoare și sporesc lot după lot, aglomerând pușcăriile.

I-am urmărit de un timp să văd ce preocupări au față de noi, cei bătrâni. Nu i-am văzut decât învățând și perfecționându-se mereu. Se roagă lui Dumnezeu cu ardoare, în timp ce noi facem o cruce sumară, un semn oarecare, numai de formă, ca să ne aflăm în treabă.

Noi împărțim ministere, funcții, și tot felul de posturi, mai mari sau mai mici, în statul de mâine, fără să știm dacă el va fi sau nu. Oricum am boteza noi aceste funcții, ele tot „ciolane” se cheamă, unele mai cărnose, altele mai cu zgârciuri. Pe acești copii nu i-am auzit niciodată că ar pofti la asemenea treburi.

Domnilor, noi suntem viciați.

Domnule decan, eu zic că, în caz că lucrurile se vor schimba, să-i lăsăm pe dâșii în locul nostru. Noi să stăm pe de laturi, tot cu vorba și cu sfatul. La vârsta noastră, așa ne stă mai bine.

Să știți, domnilor, că nimeni nu i-a urât mai mult ca mine. Dacă mareșalul mi-ar fi dat ordin să-i împuşc, i-aş fi mitraliat fără pic de îndurare. Am avut o informare greșită asupra lor. I-am considerat o ceată de derbedei fanatici, care omoară fără milă. I-am considerat oameni care-s ahtiați după pistoale, visând numai la crime și sânge.

Iată-i, îi avem în față aici lângă noi! Constat că tot ce am știut eu despre acest tineret nu-i decât minciună și calomnie. Acum constat că nu-s un mare apărător al popo-

ruului. Din contra, sunt un gonococ care distruge tot ce-i mai bun și mai tare în țara asta. Mare greșală am făcut față de Dumnezeu și față de acești tineri. Mulțumesc lui Dumnezeu că nu m-au împins păcatele săucid pe vreunul, așa cum am vrut.

Noi, de o lună de zile, vorbim frumos, tot mai frumos. De atâtea ori am vorbit contra lor, jignindu-i cu vorbe de ocară, deși împărțim aceeași osândă la șase metri sub pământ. Pe ei nu i-am auzit niciodată ripostându-ne. Ei au rămas mereu supuși și cu respect față de noi, care-i hulim întruna.

Asta nu vă spune nimic dumneavoastră? Niciodată nu i-am întrebat pe dâșii ce vor, deși numeric sunt mai mulți decât noi și mult mai tineri.

Noi, cei bătrâni, am avut cel puțin niște funcții în stat. Bolșevicii pot spune prin aceasta că le-am fost dușmani. Că am luptat împotriva lor. În această luptă am căzut învinși. Astăzi suntem prizonierii lor. Acești copii n-au făcut însă nimic. Nici măcar nu s-au bucurat de tinerețe. N-au avut când. Mă întreb: Tot ei sunt de vină? Sau noi?

CUVÂNTAREA LUI DINU MATEESCU

Decanul, cugetând temeinic și drept, le zise celorlalți bătrâni astfel:

– Pe domnul general îl cunosc. Eu zic că dumnealui judecă lucrurile în profunzime. Are dreptate. Până acum i-am tot hulit pe acești tineri. Hai să le dăm și lor cuvântul. Să se recomande cine sunt și ce vor. În felul acesta vom lămuri un lucru ce n-a fost lămurit nicicând, deși au curs pâraie de sânge și nu știm bine pentru ce.

Cu toții, fără excepție, au lăudat propunerea decanului. Era printre tineri un student pe nume Dinu Mateescu. Frumos ca un înger și deștept ca un savant. Pe acesta l-am rugat să spună câteva vorbe despre idealurile tineretului, despre concepția Mișcării Legionare.

Toată cuvântarea lui Mateescu a durat vreo cinci minute. Tema abordată a fost inteligența față în față cu moralitatea, și Mateescu a dezvoltat doar atât cât să le dea bătrânilor un subiect de meditație pe cel puțin o lună de zile. Cuvântarea tânărului student a plăcut la toată lumea. În ziua aceea nimeni n-a mai avut de zis nimic.

GENERALUL ZAHARIA, DORNIC SĂ CUNOASCĂ MAI MULTE

Adoua zi generalul a venit la mine, luându-mă cu frumosul, spre a-i spune tot ce știu despre Legiune. Mi-a fost jenă. Diferența de cultură dintre noi era enormă.

Generalul a observat imediat sfîciunea mea de a răspunde. M-a descurcat tot el din situația penibilă în care mă găseam.

– Lasă reținerile la o parte. Tu spune-mi tot ce știi. Nu vreau să aud învățăturile voastre de la cei mai în vârstă. Vreau să le știu numai de la tineri. Oricât de virtuos ar fi un om, cu timpul, pe umerii săi se așază un strat de păcate mai grele sau mai ușoare, care-i umbresc virtuțile. Voi, tinerii, n-ați avut când să fiți năpădiți de cenușa păcatelor. De aceea, de la voi vreau să învăț. La voi virtutea e vie și strălucitoare.

În discuții lungi și deosebit de plăcute am petrecut câteva zile cu acest general atât de cult și cumsecade. Dar într-o zi a trebuit să ne facem bagajele și să ne despărțim.

DISCIPLINAR SPRE ÎNCHISOAREA JILAVA

Un număr de aproximativ 20 de elevi eram transportați disciplinar de la închisoarea Târgșorul Nou spre Jilava, în preajma sărbătorilor de iarnă, 1949.

Nu făcuserăm niciun rău la închisoarea minorilor din Târgșorul Nou, niciun act de indisciplină. Singura noastră vină a fost că un grup de ticăloși veniți din închisoarea Suceava, deținuți ca și noi, supuși preaplecați ai lui Țurcanu (vestitul călău al studenților din închisoarea Pitești), ne trecuseră pe o listă, etichetându-ne ca oameni periculoși și cu influență în rândul elevilor deținuți. Din acest motiv, la sfârșitul anului 1949, călcăm din nou pragul închisorii Jilava.

Nu mai recunoșteam Jilava cea din anul 1948, unde stătusem imediat după arestare. De la coborârea din dubă ne-am îngrozit. Urlete, țipete, fluierături. Prin privirile injectate de ură nimicitoare, gardienii semănau mai mult a diavoli proaspăt sosiți din infern spre a mai face unul și aici, pe pământ.

Ne-au introdus în spălătorul cel mare, din dreapta de la intrare, în întregime din beton și rece ca gheața, poruncindu-ne să ne dezbrăcăm în pielea goală. Aveam la noi lucruri de artă lucrate în os la Târgșor: medalioane, cruciulițe, una mai frumoasă decât alta, ba chiar câte un os întreg de picior de bou, sculptat în întregime în basorelief pe toate părțile, toate făcute cu migală, în care sufletul nostru era întipărit pe de-a-ntregul. Toate aceste obiecte, de mare valoare pentru noi, au fost călcate cu cizmele și apoi zdrobite cu un ciocan, pe rând, făcându-le praf, și odată cu asta și visele noastre în ziua de mâine.